

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ ПРОТИ ЗБУДНИКІВ ГРИБКОВИХ ІНФЕКЦІЙ

В. П. Пішак, І. І. Заморський. Протигрибкові засоби. Навчальний посібник.
— Чернівці: Мед. ун-т, 2006. — 280 с.

Грибкові інфекції (мікози), тобто інфекції, зумовлені різноманітними мікроскопічними грибами — мікроміцетами, — стали актуальною проблемою у практичній медицині за останні два десятиріччя, а частка грибкових інфекцій у загальній структурі захворюваності помітно зростає. З одного боку, це пояснюється помітним прогресом у боротьбі з бактеріальними інфекціями внаслідок широкого і порівняно успішного застосування різних груп антибактеріальних засобів (наприклад, різноманітних антибіотиків, нових поколінь хінолонів). З другого боку, повсякчас з'являються і набувають розповсюдження нові збудники грибкових інфекційних захворювань. Спектр збудників мікозів швидко розширюється — сьогодні відомо понад 400 видів грибів, що викликають захворювання у людини, тобто стільки ж, скільки відомо патогенних бактерій.

Разом із тим, постійно зростає кількість імунокомпрометованих пацієнтів у зв'язку з впровадженням нових медичних технологій, пов'язаних із трансплантацією органів і складними хірургічними втручаннями, застосуванням лікарських засобів з імунодепресивними властивостями (глюкокортикоїди, протимікробні та протипухлинні препарати). Набувають поширення імунодефіцитні стани різного генезу, невпинно розповсюджується пандемія ВІЛ-інфекції. При цьому створюють загрозу для життя хворого й умовно-патогенні мікроорганізми. Як зазначають багато авторів, кандиди, аспергіли й інші умовно-патогенні гриби впевнено витісняють із лідируючих позицій у внутрішньолікарняній патології бактеріальних збудників. Це дає підстави фармакологам та спонукає їх й інших науковців до швидкого виробництва та клінічного впровадження протигрибкових препаратів, у чому за останнє десятиліття спостерігається значний прогрес.

Отже, поява нових посібників і практичних порадників, у яких узагальнювалися б усі нові дані щодо групи лікарських засобів, які знищу-

ють збудників грибкових інфекцій, є актуальним і своєчасним як для студентів, так і для дипломованих спеціалістів. Саме таким навчальним посібником, створеним членом-кореспондентом АПН України, професором В. П. Пішаком і професором І. І. Заморським, є «Протигрибкові засоби».

Цей доробок містить чималий об'єм інформації. Зокрема:

— основна частина посібника містить класифікацію патогенних грибів, класифікацію та детальну характеристику практично всіх відомих протигрибкових засобів, а також загальні рекомендації щодо раціонального застосування протигрибкових засобів;

— у додатках подано таблиці з коментарями до них: вибір хіміотерапевтичних засобів при захворюваннях, викликаних грибами та схожими на них мікроорганізмами, а також за ризику грибкових інфекцій, орієнтовні схеми застосування протигрибкових засобів;

— в алфавітному покажчику лікарські засоби подаються не лише латинською мовою, а й українською та англійською.

У посібнику ретельно узагальнені різноманітні дані щодо давно відомих і найсучасніших протигрибкових препаратів, розглянуті всі основні групи сучасних антимікотиків — полієнові та непілієнові антибіотики, синтетичні протигрибкові препарати (азоли, аліламіни, піримідини, жирні кислоти, арени, морфоліни, хінолони). При цьому не забуті антисептики з вираженою протигрибковою активністю, які, власне, не є антимікотиками у фармакологічному розумінні, однак широко використовуються у практичній медицині для профілактики та лікування різних грибкових інфекцій, а деякі з них, наприклад гексетидин (стоматидин), рекомендуються як важливі засоби другого ряду для лікування поверхневих мікозів. Знайшли детальне відображення і протигрибкові фітопрепарати.

Опис окремих антимікотиків викладено за загальним планом, який включає коротку ха-

рактеристику, список препаратів групи, хімічну структуру засобів, механізм їх протимікробної дії, спектр і тип протигрибкового впливу, особливості фармакокінетики та фармакодинаміки, загальні показання та протипоказання до застосування, побічні реакції, особливості раціонального клінічного використання та взаємодії з іншими препаратами; подаються комбіновані препарати, які випускаються різними фармацевтичними фірмами. При цьому зосереджується увага читачів на особливостях раціонального використання описаних лікарських засобів, доцільності їх комбінування з іншими лікарськими препаратами.

У цілому навчальний посібник містить опис понад 135 протигрибкових засобів, значну кількість торгових назв антимікотиків та характеристику комбінованих препаратів. Він проілюстрований 111 рисунками та 10 таблицями. У додатках розміщено ще 3 таблиці. Наведено хімічні формули 108 протигрибкових лікарських засобів. Дано посилання більше ніж на 90 вітчизняних та іноземних літературних джерел. Усі ці цифри демонструють ґрунтовність і детальність книжки, яка написана гарною літературною мовою.

Навчальний посібник «Протигрибкові засоби» (автори В. П. Пішак і І. І. Заморський) не викликає суттєвих зауважень, відповідає вимогам щодо структури, змісту й обсягів навчальних посібників для вищих навчальних закладів (лист МОН України № 1/11-3012 від 10.11.2000 р.). Водночас необхідно вказати на деякі непринципові зауваження і неточності, які не применшують цінності рецензованої книги. На нашу дум-

ку, авторам слід було доповнити сучасними препаратами розділ «Загальні рекомендації щодо раціонального застосування протигрибкових засобів» — згідно з тими даними, які наведені у додатках. У разі перевидання навчального посібника видавцям слід звернути увагу на однаковість оформлення заголовків розділів, таблиць, алфавітний покажчик препаратів доповнити синонімами і торговими назвами, які наведені в описі лікарських засобів.

Навчальний посібник написаний на високому науковому рівні з урахуванням новітніх даних щодо фармакологічної характеристики антимікотиків, механізмів, спектра й особливостей їх дії, клінічного застосування, взаємодії між собою та іншими лікарськими засобами, ілюстрований понад 120 таблицями й рисунками, зручними для практичного користування. Поза всяким сумнівом, посібник буде корисним як для студентів вищих медичних і фармацевтичних навчальних закладів освіти III–IV рівнів акредитації, так і для інтернів, ординаторів і слухачів факультетів післядипломної освіти, а також слухачів факультетів підвищення кваліфікації на післядипломному етапі освіти.

В. Й. КРЕСЮН

Перший проректор, завідувач кафедри загальної та клінічної фармакології Одеського державного медичного університету МОЗ України, член-кореспондент АМН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор